

Notatka z IV posiedzenia Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (KM FEW)

- 27 września 2023 r. -

Czwarte posiedzenie Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej (dalej: Podkomitet) odbyło się 27 września 2023 roku (w godzinach 10:00-14:00) w Centrum Kultury i Sztuki – Dom Kultury OSKARD przy Al. 1 Maja 7a w Koninie. Spotkanie przebiegło zgodnie z następującym porządkiem obrad:

1. Powitanie – Maciej Sytek, Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie.
2. Zmiany w kryteriach strategicznych wyboru projektów dla typów projektów w ramach działań programu *Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027* (dalej: FEW) w zakresie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dalej: FST) wprowadzone po III posiedzeniu Podkomitetu.
3. Kryteria strategiczne wyboru projektów dla wybranych typów projektów w ramach działań FEW w zakresie FST (cz. I).
4. Przerwa.
5. Kryteria strategiczne wyboru projektów dla wybranych typów projektów w ramach działań FEW w zakresie FST (cz. II).
6. Wolne wnioski i zapytania, dyskusja.
7. Zakończenie posiedzenia.

W posiedzeniu uczestniczyli następujący członkowie Podkomitetu:

1. Maciej Sytek – Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (Członek KM FEW), Przewodniczący Podkomitetu
2. Beata Bartczak – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Turku
3. Mirosław Broniszewski – Wójt Gminy Przykona (Zastępca Członka KM FEW)

4. Cezary Czemplik – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć (Zastępca Członka KM FEW)
5. Stefan Działara – Burmistrz Gminy i Miasta Rychwał (Członek KM FEW)
6. Marek Gola – Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (Zastępca Członka KM FEW)
7. Mateusz Kowalewski – Prezes Izby Gospodarczej Wielkopolski Wschodniej (Zastępca Członka KM FEW)
8. Magdalena Krysińska-Kałużna – Prezeska Stowarzyszenia Akcja Konin (Zastępca Członka KM FEW)
9. Michał Kurzawski – Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu (Zastępca Członka KM FEW)
10. Grzegorz Matuszak – Przewodniczący Organizacji Międzyzakładowej NSZZ "Solidarność" Górnictwa Węgla Brunatnego Zagłębia Konińsko-Turkowskiego
11. Artur Miętiewicz – Wójt Gminy Łądek
12. Karol Mikołajczyk – Wójt Gminy Turek (Zastępca Członka KM FEW)
13. Andrzej Nowak – Wójt Gminy Kramsk
14. Grzegorz Rauchfleisch – Przewodniczący Międzyzakładowego Związku Zawodowego Pracowników Ruchu Ciągłego ZE PAK S.A.
15. Michał Rejewski – Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (Zastępca Członka KM FEW)
16. Mariusz Zaborowski – Burmistrz Miasta i Gminy Ślesin.

W spotkaniu uczestniczył też (w formie zdalnej) ekspert Maciej Surówka – Prezes Stowarzyszenia Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych, specjalista w zakresie ochrony cieplnej budynków i finansowania inwestycji termomodernizacyjnych, a także osoby zaproszone na posiedzenie w charakterze obserwatorów: Rafał

Duchniewski – Kierownik Biura Prezydenta Miasta Konina oraz Michał Jarek – Powiatowy Doradca Klimatyczny w Starostwie Powiatowym w Turku.

Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie, odpowiedzialną za organizację posiedzenia Podkomitetu, poza Maciejem Sytkiem i Michałem Rejewskim, reprezentowali: Krzysztof Borkowicz, Dominika Dziewiątka, Marta Fabiszak, Sylwia Górniak, Edyta Kasprzak-Škvrna, Renata Osztynowicz, Barbara Wanot oraz Wiktoria Wygocka.

Pierwszy zasadniczy element posiedzenia Podkomitetu stanowiło zaprezentowanie zmian wprowadzonych po III posiedzeniu grupy roboczej (z 31 sierpnia br.), w tym po konsultacjach z Komisją Europejską (dalej: KE), w kryteriach strategicznych dla następujących działań Priorytetu 10 FEW (związanych z FST), które będą procedowane na posiedzeniu KM FEW 5 października br.:

- Działanie 10.04 *Zregenerowane środowisko przyrodnicze* – typ projektu: *Rozwój terenów poprzez nadanie im nowych funkcji (środowiskowych, społecznych i/lub gospodarczych)*;
- Działanie 10.05 *Sprawnie funkcjonujący i zdekarbonizowany transport publiczny* – typ projektu: *Rozwój infrastruktury dla indywidualnego ruchu nieemisyjnego*.

W przypadku pierwszego typu projektu KE zawnioskowała o wyodrębnienie osobnego kryterium strategicznego dotyczącego tworzenia nowych miejsc pracy. W związku z tym dodano nowe kryterium 6 *Wpływ projektu na tworzenie miejsc pracy*, w ramach którego można uzyskać 2 pkt, a jednocześnie zmodyfikowano kryterium 3 *Wpływ projektu na rozwój społeczno-gospodarczy* poprzez usunięcie zapisu dotyczącego wpływu projektu na tworzenie miejsc pracy i zmniejszenie maksymalnej do zdobycia liczby punktów (z 5 do 4). Ponadto uwzględniono uwagi zgłoszone podczas III posiedzenia Podkomitetu do kryteriów strategicznych 5, 7 i 10. Zapisy dotyczące kryterium 5 *Adaptacja do zmian klimatu* uzupełniono o działania mitygacyjne (łagodzące) zmiany klimatu. W ramach kryterium 7 *Partycypacja społeczna na etapie przygotowania projektu* uwzględniono kwestię

pełnego uspołecznienia procesu przygotowywania projektu, tj. obejmującego też upublicznienie wyników partycypacji społecznej (za które projekt będzie mógł uzyskać 3 pkt). W kryterium 10 *Lokalizacja projektu* zrezygnowano natomiast z premiowania projektów realizowanych na terenach pogórnicych (będących w większości własnością ZE PAK) i pozostawiono tylko preferencję dla projektów realizowanych na obszarach łagodzenia szczególnie negatywnych skutków restrukturyzacji sektora wydobywczo-energetycznego, określonych w *Strategii rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040*.

W ramach typu projektu *Rozwój infrastruktury dla indywidualnego ruchu nieemisyjnego* (Działanie 10.05) modyfikacje wprowadzono w dwóch kryteriach strategicznych. W ramach kryterium 3 *Wpływ projektu na rozwój rowerowych powiązań ponadlokalnych* zmniejszono maksymalną liczbę punktów do zdobycia z 3 do 2, a także stworzono możliwość uzyskania 1 pkt, gdy projekt będzie dotyczył budowy/rozbudowy dróg rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych stanowiących nie tylko bezpośrednie, ale i pośrednie dowiązanie do powiązań ponadlokalnych określonych w *Koncepcji rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych*. W kryterium 4 *Kompleksowość inwestycji* usunięto natomiast treść wskazującą na preferowanie projektów dotyczących tworzenia parkingów P&B, a także zmodyfikowano zapis punktujący projekty obejmujące wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą poprawiającą komfort podróżujących, tak aby przedstawiała one otwarty katalog infrastruktury pomocniczej możliwej do realizacji w ramach projektu.

Pozostała część spotkania poświęcona była omówieniu kryteriów strategicznych dla kolejnych działań (typów projektów) Priorytetu 10 FEW, które również będą przedmiotem obrad najbliższego posiedzenia KM FEW (5 października 2023 r.), tj.:

- Działanie 10.01 *Rynek pracy, kształcenie i aktywne społeczeństwo wspierające transformację gospodarki* – typ projektu: *Usługi społeczne – deinstytucjonalizacja*;

- Działanie 10.03 *Budowa ekosystemu instytucji otoczenia biznesu oraz wsparcie publicznej infrastruktury B+R i cyfryzacji administracji publicznej* – typ projektu: *Wsparcie rozwoju i dostępności do elektronicznych usług publicznych*;
- Działanie 10.04 *Zregenerowane środowisko przyrodnicze* – typ projektu: *Odbudowa oraz zwiększanie zasobów wodnych na obszarach Wielkopolski Wschodniej zdegradowanych pod względem hydrologicznym*;
- Działanie 10.06 *Przybliżenie Wielkopolski Wschodniej do osiągnięcia neutralności klimatycznej* – typ projektu: *Inwestycje w zakresie kompleksowej (głębokiej) modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych, wielorodzinnych*;
- Działanie 10.07 *Infrastruktura na rzecz aktywnego społeczeństwa, edukacyjna oraz rewitalizacja wspierające transformację gospodarki* – typy projektów: (1) *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych cechujących się negatywnym wpływem sektora wydobywczo-energetycznego (w szczególności na obszarach, na których występują tereny przemysłowe, w tym pokopalnianie) oraz (2) Projekty infrastrukturalne służące poprawie jakości i efektywności usług społecznych w środowisku lokalnym.*

Jednocześnie poinformowano, że omówienie kryteriów strategicznych dotyczących instytucji otoczenia biznesu (dalej: IOB), które pierwotnie miały być również przedmiotem obrad KM FEW 5 października 2023 roku, odbędzie się w późniejszym terminie, ponieważ strona rządowa planuje wprowadzić system akredytacji IOB (prawdopodobnie zostanie on wypracowany do końca 2023 roku), co spowoduje konieczność wprowadzenia zmian w kryteriach oceny.

W przypadku kryteriów strategicznych określonych dla typu projektu *Usługi społeczne – deinstytucjonalizacja* (Działanie 10.01) podjęto dyskusję nad rodzajem usług społecznych, które mogą być w jego ramach wspierane. Polska Zielona Sieć zadeklarowała chęć wysłania do KE wniosku o rozszerzenie, obecnie zamkniętego i ukierunkowanego wyłącznie na grupy zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, katalogu usług (m.in. o umożliwienie wspierania społecznych agencji

najmu, które działają w obszarze mieszkalnictwa i zajmują się wynajmowaniem mieszkań osobom, które znajdują się w trudniejszej sytuacji życiowej).

Podczas omawiania kryteriów strategicznych dla typu projektu *Wsparcie rozwoju i dostępności do elektronicznych usług publicznych* (Działanie 10.03) podkreślono potrzebę wspierania projektów służących wdrożeniu przez podmioty publiczne usługi e-Doręczeń (elektroniczny odpowiednik listu poleconego za potwierdzeniem odbioru). Od 10 grudnia br. będą miały one obowiązek korzystania z tej usługi (zastąpi korespondencję na Elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej – ePUAP), w związku z czym, biorąc pod uwagę fakt, iż niektóre urzędy nie są przygotowane do takiej formy komunikowania się (np. nie mają wdrożonego systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją – EZD), warto ukierunkować wsparcie na działania we wskazanym zakresie. Zwrócono ponadto uwagę na częsty problem dostępności i otwartości danych publicznych (np. statystycznych) gromadzonych przez samorządy oraz związaną z tym faktem potrzebę wdrażania określonych standardów.

W ramach kolejnego przedstawianego zestawu kryteriów, tj. dla typu projektu *Odbudowa oraz zwiększanie zasobów wodnych na obszarach Wielkopolski Wschodniej zdegradowanych pod względem hydrologicznym* (Działanie 10.04) zgłoszono propozycję uwzględnienia (punktowania) w kryterium 8 *Działania sprzyjające neutralności klimatycznej* przedsięwzięć przyczyniających się do ograniczenia śladu węglowego oraz działań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym (dalej: GOZ). Jednocześnie zwrócono uwagę na niewielką aktywność jednostek samorządu terytorialnego (dalej: JST) w zakresie pozyskania środków na tego typu działania w ramach analogicznego naboru (dla całej Wielkopolski) FEW, zachęcając do podejmowania przedsięwzięć z tego zakresu (zwłaszcza biorąc pod uwagę szeroki katalog działań możliwych do wsparcia, np. projekty parasolowe dla mieszkańców dotyczące retencjonowania wód opadowych). Zaznaczono przy tym, że projekty te powinny wynikać z planów adaptacyjności do zmian klimatu, a w przypadku ich

braku powinny być realizowane w sposób zintegrowany, uwzględniając włączenie różnych interesariuszy.

W części poświęconej kryteriom strategicznym dla typu projektu *Inwestycje w zakresie kompleksowej (głębokiej) modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych, wielorodzinnych* (Działanie 10.06) zwrócono uwagę na kryterium 9 *Wpływ na przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu*. Zgłoszono propozycję uwzględnienia w nim zapisu premiującego także wspólnoty mieszkaniowe, w których zamieszkują gospodarstwa domowe o dochodach kwalifikujących je do mieszkań komunalnych, socjalnych czy wsparcia instytucjonalnego.

Zaakcentowano także duże wyzwanie, jakim będzie osiągnięcie celów z zakresu efektywności energetycznej, wskazując na potrzebę podjęcia na poziomach regionalnym i centralnym dyskusji na temat sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celów dotyczących neutralności klimatycznej. Jednocześnie zauważono, że Polska jest jednym z ostatnich państw Unii Europejskiej, w którym nie wprowadzono jeszcze regulacji dotyczących klas energetycznych budynków (do których zobowiązuje unijna dyrektywa o efektywności energetycznej budynków), które są kluczowe dla dekarbonizacji sektora budownictwa i osiągnięcia neutralności klimatycznej. Ekspert, zaproszony do udziału w posiedzeniu Podkomitetu, zwrócił uwagę na duże opóźnienia w zakresie wdrażania nowej metodyki wyznaczania charakterystyki energetycznej budynków, uwzględniającej zapisy unijnej dyrektywy z 2018 roku, a także na problemy wynikające z nowego systemu rozliczania energii wytwarzanej przez prosumenckie instalacje fotowoltaiczne. Zasugerował ponadto, aby nie zaostriżać „kryteriów energetycznych” dotyczących naboru, lecz skupić się na spełnianiu przez budynki wymagań stawianych przez obecne przepisy i wytyczne (które w wielu przypadkach są bardzo rygorystyczne). Podczas omawiania kryteriów zwrócono również uwagę (przy istotnym poparciu eksperta) na wyzwanie jakim jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków zabytkowych, które najczęściej cechują się niezadowalającymi parametrami energetycznymi. Stanowią one specyficzną grupę

budynków, w których – ze względu na ochronę konserwatorską – nie wszystkie standardowe prace i rozwiązania techniczne w zakresie poprawy efektywności energetycznej mogą zostać zastosowane (np. brak możliwości docieplenia zewnętrznego budynków, zamontowania instalacji odnawialnych źródeł energii). Istniejące ograniczenia, biorąc pod uwagę aktualne kryteria oceny projektów, zmniejszają szansę uzyskania dofinansowania na działania dotyczące modernizacji energetycznej budynków zabytkowych (nie są one w stanie osiągnąć takich efektów jak budynki niezabytkowe). Ze względu na występujące bariery i wątpliwości, zarekomendowano przeprowadzenie naboru wniosków uwzględniającego zaproponowane przez Instytucję Pośredniczącą kryteria strategiczne i późniejszą analizę jego wyników (m.in. analizę podmiotów, które składają wnioski o dofinansowanie oraz wyników audytów energetycznych) w celu wprowadzenia ewentualnych zmian parametrów w kryteriach przy kolejnych naborach z tego zakresu.

W ramach omawiania kryteriów strategicznych dla typu projektu *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych cechujących się negatywnym wpływem sektora wydobywczo-energetycznego (w szczególności na obszarach, na których występują tereny przemysłowe, w tym pokopalnianie)* (Działanie 10.07) dyskutowano nad zaproponowaną przez KE modyfikacją nazwy typu projektu, ograniczającą możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych tylko do obszarów pogórnich i przemysłowych. Podkreślono, że na etapie opracowywania *Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej* wynegocjowano z KE zapis, wskazujący na możliwość szerszego wspierania takich działań, tj. ich realizacji na obszarach zdegradowanych cechujących się negatywnym wpływem sektora wydobywczo-energetycznego, zwłaszcza tych, na których występują tereny przemysłowe, w tym pokopalniane. Kwestia zapisów dotyczących zdefiniowania obszarów możliwych do rewitalizacji będzie podejmowana w dalszych rozmowach z KE. Kolejną zmianą wprowadzoną na wniosek KE, podobnie jak w przypadku typu projektu dotyczącego nadawania obszarom nowych funkcji (w ramach Działania

10.04), było wyodrębnienie osobnego kryterium dotyczącego kwestii zatrudnienia (tworzenia nowych miejsc pracy). Propozycja ta została uwzględniona poprzez dodanie kryterium 4 *Wpływ projektu na zatrudnienie*, w ramach którego projekt może otrzymać maksymalnie 2 pkt, z jednoczesnym usunięciem w kryterium 3 *Przewidywany wpływ projektu na obszar rewitalizowany* zapisu dotyczącego wzrostu zatrudnienia (i zmniejszeniem możliwej do zdobycia liczby punktów z 6 do 5). Analogicznie jak w przypadku typu projektu dotyczącego nadawania obszarom nowych funkcji zmodyfikowano także treść kryterium 7 *Partycypacja społeczna na etapie przygotowania projektu*, dodając zapis premiujący pełne uspołecznienie (upublicznienie) procesu przygotowywania projektu (za co projekt otrzyma 3 pkt). Podczas omawiania kryteriów strategicznych dla tego typu projektu dyskutowano także o kryterium 6 *Lokalizacja projektu* i premiowaniu w jego ramach projektów zlokalizowanych na terenach pogórnicych. Zwrócono uwagę, że dla gmin, na obszarze których prowadzono działalność wydobywczą, tereny pogórnicych są głównym punktem zainteresowania pod kątem realizacji potencjalnych inwestycji, jednak samorządy gminne mają ograniczone możliwości realizacji na nich projektów (obszary te w większości są własnością ZE PAK). Podkreślono przy tym, że w przypadku nadawania nowych funkcji czy rewitalizacji obszarów pogórnicych ważne jest ukierunkowanie wsparcia także na podmioty inne niż JST, gdyż dla samorządów lokalnych posiadanie na własność takich terenów jest problematyczne. Przedsięwzięcia na tych obszarach (ich zagospodarowanie, utrzymanie itp.) wymagają znacznych nakładów finansowych, a prowadzenie na nich działalności gospodarczej przez samorząd terytorialny obarczone jest dużym ryzykiem niepowodzenia – JST nie są w stanie zapewnić takich wyników jak inwestor prywatny (problem z zapewnieniem opłacalności prowadzonej działalności). W przypadku samorządów lokalnych za kluczowe uznano zapewnienie przez nie właściwych warunków dla potencjalnego inwestora (klimatu inwestycyjnego) – stworzenie (przy zaangażowaniu środków unijnych) przyjaznych przestrzeni (nie tylko na terenach pogórnicych), na których inwestor chciałby

prowadzić działalność gospodarczą. Podczas omawiania kryteriów zaakcentowano także konieczność przygotowania przez JST gminnych programów rewitalizacji, bez których niemożliwe będzie uzyskanie wsparcia na projekty rewitalizacyjne.

W przypadku ostatniego omawianego typu projektu, tj. *Projekty infrastrukturalne służące poprawie jakości i efektywności usług społecznych w środowisku lokalnym* (Działanie 10.07) zawnioskowano o zmianę zapisów w kryterium 8 *Zastosowanie rozwiązań w zakresie łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków*. W tym zakresie zaproponowano modyfikację treści dotyczącej premiowania projektów, w których zastosowano innowacyjne rozwiązania energooszczędne – ograniczenie zapisu do wskazania na rozwiązanie energooszczędne (a nie tylko innowacyjne). Ponadto zawnioskowano o wprowadzenie w ramach tego kryterium preferencji dla projektów uwzględniających działania z zakresu GOZ.

Notatkę przygotował: Sekretariat Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski
Wschodniej

Notatkę podpisał: Maciej Sytek, Przewodniczący Podkomitetu (grupy roboczej) ds.
Wielkopolski Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027